

Feiten & cijfers 2020

Op deze website vindt u de complete cijfermatige onderbouwing van het bedrijvenbeleid. Op deze pagina zetten we voor u kort de belangrijkste feiten en cijfers op een rij die een compleet en cijfermatig beeld geven van het bedrijvenbeleid.

Algemeen: de economie

- Door de coronacrisis kreeg onze economie in 2020 net als in andere landen een enorme schok. Volgens de berekening van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is het bbp in 2020 met 3,7 procent gekrompen. In de loop van 2021 is economisch herstel zichtbaar.
- De veerkracht van de Nederlandse economie lijkt dan ook groot. Vanaf het vierde kwartaal 2019 gerekend, is het niveau van het bbp van Nederland in het eerste kwartaal van 2021 het minst gedaald van alle grote EU-landen.
- Volgens de Macro Economische Verkenning 2022 (MEV) van het Centraal Planbureau (CPB) zal de Nederlandse economie in 2021 met bijna vier procent groeien als er geen grootschalige nieuwe contactbeperkingen nodig zijn. In 2022 zal de groei naar verwachting 3,5 procent bedragen.
- Daar er blijvende onzekerheid is over de verspreiding van het coronavirus heeft het CPB ook een scenario berekend waarin er toch weer contactbeperkingen nodig blijken. Dan komt de bbp-groei in 2021 en 2022 in totaal zo'n twee procentpunt lager uit.
- Eens te meer blijkt hoe belangrijk een sterke economische basis en een effectief en krachtig bedrijvenbeleid zijn. Tijdens de coronacrisis stond in het bedrijvenbeleid het ondersteunen van ondernemerschap daarom centraal.
- Volgens het CPB (2021) is de door de overheid verleende coronasteun in 2020 effectief geweest. Het voorkwam een sterke stijging van de werkloosheid en heeft bedrijven overeind gehouden. Het steunpakket verstoorde wel de bedrijvendynamiek.
- Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) blijft zich daarom inzetten om de concurrentiekracht en het aanpassings- en vernieuwingsvermogen van het Nederlandse bedrijfsleven te versterken. Maar nu vanuit een perspectief van economisch herstel. Met een sterk bedrijfsleven kunnen we de huidige economische en maatschappelijke uitdagingen aan en de weg naar een nieuwe toekomst vorm geven. Op de wat langere termijn moeten volgens het CPB innovatie en succesvol ondernemerschap zorgen voor het herstel van de economische groei en groei van de brede welvaart.

Nederland op veel ranglijsten in de top

In onderstaande tabel staan de belangrijkste kengetallen die aangeven hoe het Nederlandse bedrijvenbeleid ervoor staat. Hiervoor is gebruik gemaakt van verschillende internationale ranglijsten. EZK streeft naar een koppositie voor Nederland op deze ranglijsten. Hieronder worden de posities van Nederland kort toegelicht.

Kerntabel Bedrijvenbeleid 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arbeidsproductiviteitsniveau (positie NL)	6	6	6	6	9	9	10
Global Competitiveness Index (positie NL)	8	5	4	5	6	4	n.n.b.
European Innovation Scoreboard (positie NL)*	6	5	5	4	4	4	5
RenD-intensiteit (in % van bbp)**	2,17	2,15	2,15	2,18	2,14	2,18	n.n.b.
Omvang pps-projecten (in mln euro)**	814	970	1060	1207	1282	1228	1208
Uitstoot broeikasgassen industrie (CO ₂ -equivalenten)	55,8	54,5	55,0	56,0	55,4	54,5	53,3
Kwaliteit ondernemersklimaat (positie NL)					3	2	2
Ranglijst digitale economie en maatschappij (DESI)	4	4	4	3	4	4	4

* Positie in Innovation Union Scoreboard als voorganger van European Innovation Scoreboard. ** Voorlopige cijfers voor 2020.

Arbeidsproductiviteitsniveau: Nederland verliest terrein

Het niveau van arbeidsproductiviteit geeft aan hoe vernieuwend bedrijven zijn en hoe efficiënt er gewerkt wordt. Nederland stond in 2020 op de tiende plaats op de ranglijst van landen met de hoogste arbeidsproductiviteit ter wereld. Maar Nederland is wel gedaald op de ranglijst vergeleken met enkele jaren daarvoor. Dit komt mede doordat de arbeidsproductiviteit sinds 2009 niet of nauwelijks meer groeit. Internationaal gezien blijft Nederland daardoor achter bij de Verenigde Staten en de andere top-10-landen.

Global Competitiveness Index [actualisatie volgt medio december]

Hoe makkelijk is het om een bedrijf op te richten? Hoe sluit het onderwijs aan op behoeften van bedrijven? Op basis van dit soort gegevens wordt de Global Competitiveness Index (GCI) samengesteld, dat is opgesteld door het World Economic Forum (WEF). Nederland stond in 2019 op de vierde plaats op de ranglijst van meest concurrerende economieën. Nederland is hiermee de meest concurrerende economie in Europa en is Zwitserland voorbijgestreefd.

European Innovation Scoreboard: Nederland innovatieleider af

Op het European Innovation Scoreboard (EIS) staan de prestaties van EU-landen waar het gaat om onderzoek en innovatie. Nederland stond in 2020 op de vijfde plek deze ranglijst: een plaats lager dan in de voorgaande drie jaren. Nederland behoort niet meer tot de kopgroep van zogenoemde innovatieleiders in Europa, aangezien Nederland niet langer meer dan 25 procent boven het EU-gemiddelde scoort. Nederland is nu wel het hoogst scorende land in de daarop volgende groep, de Strong Innovators genaamd.

R&D-intensiteit

Hoeveel geeft een land uit aan Research en Development (R&D)? R&D is belangrijk om nieuwe kennis te verkrijgen en is daarmee ook van invloed op mogelijke innovaties. In 2019 bedroegen de R&D-uitgaven in Nederland 2,18% van het bbp. Met dit cijfer komt Nederland

boven het gemiddelde van de EU (i.c. 2,1%) uit. Nederland blijft wel achter bij het OESO-gemiddelde (i.c. 2,47%).

Omvang pps-projecten (publiek-private kennissamenwerking)

Bij publiek-private samenwerking (pps) werken kennisinstellingen, bedrijven en de overheid samen aan R&D. De omvang van de publiek-private R&D-samenwerking die plaatsvindt binnen de programma's van de Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI's) heeft zich snel ontwikkeld. In 2020 bedroegen deze projecten in totaal 1.208 miljoen euro (voorlopige schatting). Die R&D-investeringen namen in de jaren 2014 tot en met 2018 fors toe. Na 2018 is sprake van een lichte afname.

Uitstoot broeikasgassen industrie

De Nederlandse industrie stootte in 2020 zo'n 38 procent minder broeikasgas uit dan in 1990, terwijl de productie gegroeid is. Dit laat zien dat de ontwikkeling van de industriële productie sinds 1990 niet meer geheel leidt tot een zelfde ontwikkeling in de uitstoot van broeikasgassen. Als een lagere industriële uitstoot van broeikasgas gepaard gaat met een toename van de productie, is er sprake van een absolute ontkoppeling. De omvang van de uitstoot van de Nederlandse industrie is sinds 2015 nauwelijks gedaald.

Kwaliteit ondernemersklimaat

De National Entrepreneurship Context Index (NECI) van de Global Entrepreneurship Monitor 2020/2021 geeft aan hoe ondernemersvriendelijk een land is. Nederland staat in deze index op de tweede plek van de 44 deelnemende landen. Nederland scoort vooral goed op het gebied van fysieke, commerciële en juridische infrastructuur en culturele en sociale normen.

Digitale economie en maatschappij

Het kabinet streeft er naar om digitale koploper van Europa te worden. Nederland doet het goed op digitaal gebied en stond in 2020 wereldwijd op de vierde plaats van de Digital Economy and Society Index (DESI). Nederland scoort hoog als het gaat om de economische en sociale impact van ICT op de economie. Wereldwijd staat Nederland ook hier vierde, en derde in Europa.

Maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën

Het kabinet heeft 25 missies geformuleerd om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Die missies passen binnen de volgende vier thema's:

- energietransitie en duurzaamheid;
- landbouw/water/voedsel;
- gezondheid en zorg;
- veiligheid.

De kabinetsmissies op de vier thema's zijn leidend in het innovatiebeleid. De focus ligt op economische kansen van maatschappelijke uitdagingen en de bijdrage van sleuteltechnologieën aan oplossingen voor deze uitdagingen. Van de projecten die in 2020 gebruik hebben gemaakt van de innovatie-instrumenten heeft ongeveer 30 procent betrekking op minimaal één van de vier maatschappelijke thema's, waarmee zo'n 44 procent van het innovatiebudget is gemoeid. Sleuteltechnologieën maken een brede toepassing van nieuwe technologieën in economie en samenleving uiteindelijk mogelijk. Ongeveer 40 procent van de projecten die een beroep hebben gedaan op de regelingen om innovatie te stimuleren (exclusief de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk, WBSO) is gericht op een sleuteltechnologie.